

Täysistunto

Perjantai 2.12.2022 klo 13.00—13.33

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi esitutkintalain 3 luvun 11 §:n ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 a §:n ja 5 luvun 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 94/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 17/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. — Keskustelu, edustaja Heinonen.

Keskustelu

13.06 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] ”En olisi enää halunnut elää niitä hetkiä.” Näin totesi eräs seksuaalirikoksen uhri, kun hänen oikeudenkäyntinsä ja asian käsittely, tutkinta, kaiken kaikkiaan oli venynyt ja kestänyt kauan. Keskiarvo näissä tutkinnoissa ja käsittelyissä on noin kaksi vuotta, ja koko rikosprosessin pitkittyminen vaikeuttaa uhrin toipumista.

Tässä esityksessä esitutkintalakia ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia muutettaisiin, tavoitteena nopeuttaa lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyä. Esitutkinta olisi jatkossa toimitettava kiireellisenä, jos epäillään alle 18-vuotiaaseen kohdistunutta seksuaalirikosta taikka alle 18-vuotiaan henkeen, terveyteen, vapauteen, yksityisyyteen, rauhaan tai kunniaan kohdistunutta rikosta. Ja tämä esitys pitää sisällään myös sen, että myös syyttäjän tulisi näissä tapauksissa ratkaista kiireellisesti, nostaako hän syytteen, sekä nostaa syyte viivytyksettä. Myös tuomioistuimen pääkäsittely olisi tämän lain tultua voimaan aloitettava näissä tilanteissa 30 päivän kuluessa asian vireilletulosta.

Näihin lasten ja nuorten seksuaalirikosten ja muiden rikosten käsittelyaikoihin on kiinnitetty pitkään huolta, ja joitain toimenpiteitä on tehty. Esimerkiksi pari vuotta sitten syyskuussa oikeusasiamies antamassaan ratkaisussa toi esiin lapsiin kohdistuvien rikosprosessien pituuteen liittyviä ongelmia, ja ratkaisuissa oikeusasiamies katsoi perustelluksi säätää esitutkinnan toimittamisesta kiireellisesti, kun asianomistaja on alle 18-vuotias — ainakin henkeen, terveyteen ja seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen kohdistuvien rikosten kohdalla. Lakivaliokunta on asiaa käsitellyt, ja tyytyväisyydellä luin tämän lakivaliokunnan mietinnön. He ottavat esille tässä myös resurssien riittämättömyyden. Keskeistä on kuitenkin se, että lainmuutokset yksin eivät riitä ilman riittäviä resursseja, ja lakivaliokunta toteasi, että resurssien riittävyys on edellytys sille, että lainsäädännön tavoitteet kiireellisestä käsittelystä saavutetaan eikä lapsiin kohdistuvien rikosten kiireellinen käsittely viivytä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2022 vp

muiden rikosasioiden käsittelyä tai muiden rikosten tutkintaa jouduta entisestään rajoittamaan.

Puhemies! Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa me olemme kiinnittäneet tähän huolta. Nämä rikosketjun ja oikeusketjun määrärahat eivät ole sellaisella tasolla, että tämän nyt säädettävän lainsäädännön tavoitteet täyttyisivät, ja sen takia olemme esittäneet edustaja Pihla Keto-Huovisen johdolla, että näitä rahoituksia lisättäisiin. Lakivaliokunta on myös omassa harkinnassaan todennut, että kiireellinen käsittely on perusteltua ulottaa koskemaan esityksen mukaisesti siis myös yksityisyyteen, rauhaan ja kunniaan kohdistuvia rikoksia.

Mutta, puhemies, tämä esitys on hyvä, kunhan nämä määrärahat saadaan riittävälle tasolle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

13.10 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on todellakin erittäin tärkeä. Eilen keskustelimme täällä oikeudenhoidosta ja niistä ruuhkista, joita oikeuslaitoksesamme on. On kyllä kohtuutonta, jos lapsiin, jotka ovat joutuneet seksuaalirikoksen kohteeksi, kohdistuvat — tai ylipäänsä epäselvät — tapaukset venyvät. Me tiedämme sen, että lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset aiheuttavat usein aivan elämänmittaisia seurauksia ja vaikeuksia nuoren ja lapsen elämään, ja toipumista vaikeuttaa se, jos näihin ei saada selkeää ratkaisua. Usein ongelmana on se, että lapsi itse kokee tapahtuneesta syyllisyyttä, ja senkin vuoksi on todella tärkeää, että nopeasti saadaan oikeuden ratkaisu siitä, mitä on tapahtunut ja kuka on syyllinen.

Arvoisa puhemies! Nostan esiin myös sen, että toinen ongelma näissä tilanteissa ja tapauksissa ovat toisaalta nämä tämänkinhetkiset vanhenemissäädökset. Olisi tärkeää, että olisi mahdollisuus selvittää vanhojakin tapauksia, koska aika usein nämä seksuaalirikokset nousevat esiin vasta jopa vuosikymmenien kuluttua. Tietenkin näytön saaminen näissä tilanteissa on vaikeaa, mutta toisaalta on tiedossa, että on myös ollut sellaisia selkeitä tapauksia, joissa rikoksentehtyjä jopa itsekin tunnustaa tapahtuneen mutta asiaa ei enää vanhentumisen vuoksi pystytty oikeudellisesti selvittämään.

Tämä esitys, joka nyt on käsiteltävänä, on erittäin hyvä. On tärkeää, että niin poliisin, syyttäjän kuin tuomioistuimen kohdalla nämä lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset selvitetään kiireellisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

13.12 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Yhdyn edellisiin puhujiin siinä, että tämä on hyvä hallituksen esitys. Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat iljettäviä rikoksia, ja on todella tärkeää, että näiden rikosten uhrien kannalta käsittelyaikoja niin esitutkinnassa kuin prosessissa muutenkin voitaisiin lyhentää nykyisestä huomattavasti. Lakivaliokunta tuo esiin koko ketjun resurssit, ja myös edustaja Heinonen puhui näistä voimavaroista. Olen sitä mieltä, että niin poliisi, syyttäjälaitos kuin tuomioistuinlaitoskin tarvitsevat lisää voimavaroja.

Mutta on tärkeää pohtia myös sitä, voitaisiinko muullakin tavoin oikeusprosesseja pyrkiä lyhentämään oikeuslaitoksessa ja jo sitä ennen syyttäjällä ja poliisilla olevia ruuhkia purkamaan. Kun edellisen puheenvuoron käytti kansanedustaja Päivi Räsänen, niin en

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2022 vp

malta olla kysymättä, onko todellakin poliisin, syyttäjän ja oikeuslaitoksen resurssien järkevää käyttöä se, että edustaja Räsänen kaikkien meidän hyvin tuntemassa prosessissa on ollut jo useamman vuoden ja tämä hänen juttunsa jatkuu jo nyt hovioikeuskäsittelyllä ja hyvin todennäköisesti joku osapuoli hakee vielä valituslupaa korkeimmasta oikeudesta. Eikö voitaisi todellakaan tehdä mitään oikeusprosessien lyhentämiseksi ja ruuhkan purkamiseksi sitä kautta, että pyrittäisiin aiheettomia prosesseja karsimaan?

Olen itse esimerkkinä kertonut, että Helsingissä vuosia käsiteltiin sitä, saiko poliisi tiettyssä tilanteessa yöaikaan kysyä kahdelta tummaihoiselta naiselta henkilöllisyyspapereita. Tätä asiaa käsiteltiin ensin useamman juristin voimin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslautakunnassa, sitten hallinto-oikeudessa ja sitten korkeimmassa hallinto-oikeudessa — siis sitä, saiko siinä tilanteessa kahdelta naiselta pyytää henkilöllisyyspaperit. En ota kantaa, saiko vai ei, kaikki nämä tahot tekivät äänestysratkaisuja, mutta oliko välttämätöntä kolmessa oikeusasteessa — tai se lautakunta nyt ei muodollisesti ole oikeusaste — käsitellä tällaista kysymystä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

13.15 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on äärettömän tarpeellinen ja tärkeä. Olen itsekkin tehnyt lakialoitteita liittyen lapsiin kohdistuvien seksuaalirikostuomioiden koventamiseen, ja on hyvä, että yhteiskunnassa annetaan signaali siitä, että nämä rikokset ovat inhottavia, tuomittavia, ne ovat ällöttäviä ja ne ovat kertakaikkisesti yli kaiken inhimillisen ajattelun. Siinä mielessä tuomioiden tulee olla niin kovia, että ne ovat myös pelotteita heille, jotka aikovat näitä tekoja tehdä.

Vuonna 2019 uutisoitiin, että lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tuomioiden käsittelyaika on keskiarvoltaan noin kaksi vuotta, eli oikeusprosessi siitä, kun se käynnistyy, on noin kaksi vuotta, ja se on vasta keskiarvo, silloin kerrottiin. Samaan aikaan kerrottiin, että oli jopa prosesseja, jotka olivat kestäneet seitsemän vuotta, ja se tarkoittaa silloin sitä, että rikoksen uhri ehtii varttua jo teini-ikään tai jopa aikuiseksi sinä aikana, kun asioita vasta käsitellään.

Tällaisen rikoksenhan ei tulisi vanheta ikinä, eikä se vanhene ainakaan sen mielessä, joka on tällaisen rikoksen joutunut kohtaamaan. Siinä mielessä on tärkeää, että nämä rikokset käsitellään nopeasti, tuomiot niistä annetaan nopeassa tahdissa ja uhrin saavat myös oikeutta osakseen.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee ylipäänsä oikeusprosessien keston, olen samaa mieltä kuin edustaja Zyskowitz. Ne ovat kohtuuttoman pitkiä mutta usein myös hyvin kalliita heille, jotka ovat siellä keskiössä. Kun ihmiset tietävät, että prosessit kestävät pitkään ja tulevat myös todennäköisesti maksamaan, niin ihmiset eivät välttämättä uskaltaudu lähtemään hakemaan oikeuksiaan sitten esimerkiksi oikeusteitse, ja tämä on myös asia, josta tulisi enemmänkin keskustella.

Näen lakiesityksen hyvänä, kannatan sitä lämpimästi ja toivon, että meille tulee nollatoleranssi kaikkiin rikoksiin, mitkä kohdistuvat lapsiin, ja oikeuslaitokselle annetaan myös resurssit ratkoa näitä rikoksia. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tolvanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2022 vp

13.17 Kari Tolvanen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on varsin kannatettava, kyllä. Tosiasiahan on, että rikoksen uhriksi joutunut lapsi saa usein elinkautisen ja rikoksentekijä ehdollisen vankeustuomion, jos asian kärjistää näin. Uhrille tulee traumoja, joita hän loppuelämänsä kantaa.

Kuten sanoin, esitys on hyvä, mutta huolenaiheena tässä ovat, mikä on tullut vähän esiinkin, nämä resurssit. Tiedän hyvin, että seksuaalirikoksiin erikoistuneilla tutkijoilla on isot juttupinot. Siellä on odottamassa kymmeniä ja kymmeniä vakavia juttuja. Ja se on ihan hienoa, jos me tehdään täällä tämmöinen lainsäädäntö, että ohituskaista tulee näille lapsiin kohdistuville seksuaalirikoksille, mutta kun ne tekevät kädet sieltä puuttuvat. Ne puuttuvat poliisista, syyttäjiltä ja tuomioistuimilta. Kun nämä ovat niin vaikeita juttuja tutkia, niin jos joku valmistuu sieltä Poliisiammattikorkeakoulusta, ei häntä voi suoraan seksuaalirikostutkintaan laittaa. Hän ei osaa sitä, ja näin suomeksi sanottuna hänen päänsäkään ei kestä sitä, koska nämä ovat erittäin kuormittavia juttuja henkisesti tutkia. Itse olen näidenkin kanssa ollut tekemisissä, ja kuolemien, murhien ynnä muiden. Täytyy sanoa, että minunkin mielestäni, tällä synkällä taustallani, tämä seksuaalirikostutkinta on kuormittavinta tutkintaa, mitä on henkisesti, ja se vaatii vuosien kokemuksen ja koulutuksen, että oppii kaikki menetelmät esimerkiksi kuulusteluihin ynnä muihin, että se on luotettava, oikeusvarma kuulustelu, ettei pystytä väittämään, että lasta johdatettiin. Eli ongelma on todella se henkilöstön riittävyys ja koulutus, se, että saadaan koulutettua siihen.

Sen lisäksi prosessia pidentää myös erilaisten asiantuntijalausuntojen saaminen. Se ei todellakaan tapahdu hetkessä. Terveystuomion ammattihenkilöiltä hankitaan näissä tutkinnoissa yleensä erilaisia asiantuntijalausuntoja, ja niiden saaminen kestää pitkään.

Toivon vilpittömästi, että poliisien, syyttäjien ja tuomarien määrää lisätään, nimenomaan sellaisten, jotka ovat erikoistuneet tähän osa-alueeseen, aina sitä tuomioistuinta myöten.

Nyt sanoisin kyllä, että olen eri mieltä näistä vanhentumissäännöksistä. Niitähan on muutettu, ja seksuaalirikoksissa ajat näissä vanhentumissäännöksissä ovat poikkeuksellisen pitkiä. Tutkinnassa on sanonta ”paennut aika on kadonnut totuus”, eli mitä enemmän aikaa kuluu, sitä vaikeampi näitä on selvittää. Nyt jo enimmillään näissä on vuosikymmeniä mahdollisuus viedä tuomioistuimeen nämä asiat selvitettäväksi. Mutta se on ihan toinen asia, ja tämä esitys on sinänsä hyvin kannatettava.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

13.21 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä parannus Suomen lainsäädäntöön, ja lainmuutoksen tavoitteet ovat oikeat: että näihin lapsiin kohdistuviin rikoksiin saataisiin todella nopeammat käsittelyajat.

Mutta, arvoisa puhemies, juuri niin kuin täällä kollegat ovat myös edellä puhuneet ja yhdessä koko eduskunta eilen keskusteli käsitellessään valtioneuvoston selontekoa oikeudenhoidon tilasta, on totta, että Suomessa eri oikeusprosessit — tai itse asiassa voi sanoa, että kaikki oikeusprosessit — ovat venyneet kohtuuttoman pitkiksi. Kun ajattelemme sitä, kun maailmalta Suomea katsotaan ja hyvin monilla mittareilla maataamme arvioidaan ja tullaan siihen päätelmään, että silloin katsotaan maailman parasta maata, niin aivan keskeinen tekijä siinä, miten Suomesta on voinut rakentua tällainen hyvä yhteiskunta, kaikin puolin menestyvä maa, on tietysti vahva oikeusvaltiomme. Suomella on erittäin vahva legalistinen perinne. Täällä lakia kunnioitetaan, laki on kaikille sama, ja sitä tehokkaasti toimeen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2022 vp

pannaan. Se mahdollistaa sen, että suomalaiset luottavat toisiinsa, suomalaiset luottavat instituutioihin, suomalaiset luottavat lakiin.

Jotta asiantila on tämä myös tulevaisuudessa, oikeudenhoidon pitää olla kunnossa. Tässä mielessä, kun pyritään esimerkiksi nyt lainsäädännöllä tiettyjä oikeusprosesseja aivan oikein nopeuttamaan, se ei missään nimessä saa olla sitten pois muiden oikeusprosessien läpiviemisestä, vaan tämä on asia, johon tulee resursoida lisää. Nyt ollaan valtion ydintehtävien äärellä, ja tässä mielessä on todella tärkeää, että esimerkiksi kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa on juuri niitä ratkaisuja, joita tarvitaan siihen, että oikeudenhoito Suomessa saadaan kestäväälle mallille, onpa kyse poliisin resursseista siellä tutkintavaiheessa tai tuomioistuinten resursseista, että oikeus toteutuu, mutta sitten myös Rikosseuraamuslaitoksen resursseista, jotta sitten nämä rangaistukset myös saadaan toimeenpantua asiallisesti ja yhteiskunta säilyy turvallisena ja myöskin oikeus tapahtuu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Risikko.

13.23 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on erittäin kannattava. Täällä on käyty läpi tätä järkyttävää itse asiaa, eli lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat todella iljettäviä ja puistattavia, niin kuin täällä ovat monet todenneet, muun muassa Ben Zyskowicz. Jos ajattelee sitä, mitä täällä on noussut esille, niin muun muassa edustaja Räsänen nosti esiin nämä pitkät käsittelyajat, niin kuin monet muutkin, ja nostettiin myöskin se, että nämä vanhenevat ja sitten tekijä jää eräällä lailla rankaisematta. Ja se, miten tämä traumatisoi sen lapsen, joka sen kokee, on aivan niin kuin täällä edustaja Tolvanen sanoi: se on elinkautinen.

Olen hämmästellyt joskus myöskin rangaistusten kovuusastetta, eli on aika lieviä rangaistuksia minun näkökulmastani, kun lukee lehdestä, mitä on saanut rangaistukseksi. En tietenkään voi ottaa kantaa siihen, se on oikeuslaitoksen tehtävä, enkä tiedä yksityiskohtia, mutta jotenkin tuntuu, että joissain kohdissa aika lieviä rangaistuksia tulee, kun ottaa huomioon, mitä se tarkoittaa lapsen koko elämälle.

Täällä on kiinnitetty huomiota resursseihin, ja se on aivan totta, että tässä tarvitaan poliisivoimia ja nimenomaan myöskin oikeuslaitoksen mutta myös Rikosseuraamuslaitoksen resursseja.

Sitten täällä on kiinnitetty huomiota myös terveydenhuollon henkilöstön resursseihin. Täällä lehtereillä istuu tällä hetkellä terveydenhuollon ammattilaisia, ja tietysti toivoisin itsekin terveydenhuollon ihmisenä, että resurssit riittäisivät myöskin terveydenhuollon asiantuntijoille antaa sitten niitä lausuntoja mahdollisimman nopeasti. Jos tällainen kiinni saadaan tai lapsi hakeutuu avun piiriin tai hänen vanhempansa hänet vie terveydenhuollon tutkittavaksi, niin lausunnot olisivat sitten mahdollisimman nopeasti saatavilla. Myös kouluterveydenhuolto tarvitsee resursseja tällaisiin asioihin puuttumiseksi.

Tietysti entisenä sisäministerinä pohdin poliisin resursseja mutta myöskin poliisien koulutusta tähän teemaan. Aivan niin kuin pitkän kokemuksen omaava edustaja Tolvanen täällä totesi, kaikkia poliiseja ja varsinkaan siinä uran alkuvaiheessa ei voi laittaa selvittämään tällaisia asioita. Perustutkinta vaatii todella valtavaa osaamista ja myöskin niin sanotusti pään kestävyyttä. Sitten tuon esiin, kun itse silloin aikoinansa sisäministerinä tutustuin tähän, mitä tapahtuu tuolla netissä, internetin syvissä uumenissa, miten tärkeää on, että on resursseja myös siihen, että nettipoliiseja on siellä jatkuvasti, koska siellä liikkuu järkyttävyyksiä ja niiden kiinni saaminen on todella tärkeää. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

13.26 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Todellakin vaikea asia. Monta kertaa itseen poliisitaustaisena — niin kuin edustaja Tolvanen — olen törmännyt tällaisiin esimerkiksi jossakin hälytystehtävässä ja joutunut toteamaan, että nuori tai lapsi on joutunut tällaisen teon kohteeksi. Meillä täytyisi olla huomattavasti nopeammat menetelmät siinä. Kun tällainen nuori viedään sitten — esimerkiksi tuolla Pirkanmaalla Acutaan — näyttteenottotutkimuksiin ynnä muihin ja siellä talo on jo ennestään aivan täynnä, niin asiat venyvät ja venyvät. Nämä täytyisi saada huomattavasti nopeammin sitten käsittelyyn, myöskin nämä näyttteenotot.

Toinen, kuten tässä tuli esille, on se, että Poliisiammattikorkeakoululle täytyisi ehdottomasti saada rahaa ja varoja siihen, että siellä olisi ihan oma kurssinsa tätä asiaa varten, koska nyt on hyvin vähän Pirkanmaallakin sellaisia henkilöitä. Esimerkiksi yöaikaan, kun tällainen on tapahtunut, ei välttämättä kovinkaan nopeasti saada hälytettyä sellaista tutkijaa paikalle, ja aika on näissä aina se hankaluus. Mitä nopeammin saadaan asiat esille, mitä nopeammin saadaan kuulustelut suoritettua, että päästään tekijän jäljelle, sen parempi. Se olisi hyvin tärkeätä. Ja toivottavasti tämänhetkinen hallitus huomioi tämän myöskin poliisien määrärahatilanteessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Käytettävissä olevan ajan puitteissa voin myöntää vielä yhden puheenvuoron. — Edustaja Tolvanen.

13.28 **Kari Tolvanen kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia, puhun lyhyesti. — Edustaja Risikko jälleen, tapansa mukaan, puhui täällä viisaita. Kuten viittasin, se ei riitä, että pelkästään poliisia koulutetaan esimerkiksi näihin kuulusteluihin, koska se on oma taiteenlajinsa, vaan myös terveyden ammattihenkilöiltä tarvitaan erityisosaamista. Ilman heitä tämä prosessi ei oikeudessa menesty — elleivät poliisi ja syyttäjä saa sieltä hyviä, asiantuntevia lausuntoja puolesta tai vastaan.

Siitä haluan vielä sanoa, kun edustaja Zyskowiec viittasi näihin muihin juttuihin, mitä poliisi tutkii. No, valitettavasti poliisi joutuu niitä tutkimaan, koska me emme ole täällä eduskunnassa saaneet lakia, jolla voisimme poistaa esitutkintapakon. Toivottavasti sellainen saadaan, koska poliisille tehdään paljon ilmoituksia muun muassa siitä, että kuu on anastettu taivaalta tai aurinko ei paista. Eihän nyt näissä ole mitään järkeä edes käynnistää minkäänlaisia esiselvityksiä, niin kuin nyt pitää tehdä, ja pahimmillaan nämä pitää viedä syyttäjän päätettäväksi. Eihän tässä ole järjen häivää, aikaa menee ihan hukkaan. Nämäkin panostukset voitaisiin käyttää näiden vakavien lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tutkintaan.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 144/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.